

SPECTACOLE

Ștefan OPREA

Un spectacol construit cu ingeniozitate

Două linii conceptuale înrudite sunt clar exprimate în spectacolul *Elisabeta I*: cea shakespeariană a lumii ca teatru („lumea este o scenă, iar oamenii sunt actori”) și cea artaudiană a continuității dintre teatru și viață. Deși construită în jurul unui subiect istoric, piesa folosește istoria doar ca pretext pentru dezvoltarea unei teme pur teatrale. Teatrul însuși este marea temă a piesei: o trupă de actori din perioada elisabetană își propune să realizeze un spectacol. *Vrăjitoarea Pata Sola* distribuie rolurile; personajele vor fi desprinse din viață, din actualitate (am zice noi astăzi). Actorii se strâng în jurul ei, fiecare dorindu-și un rol cât mai bun și primindu-și însemnul caracteristic pentru personajul pe care îl va interpreta; va fi un spectacol despre regina Elisabeta, despre problemele care frământă epoca, despre anturajul reginei și adversarii ei, despre conflictele cu vecinii, cu biserica și cu претенzii la tronul Angliei... Fără a avea o valoare literară deosebită, piesa americanului Paul Foster (avangardist al anilor '60) are o structură deschisă, este o sumă de modalități teatrale,

Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași (Sala Studio) – *Elisabeta I* de Paul Foster. Versiunea românească de Radu Nichita Rappaport. Regia: Irina Popescu-Boieru. Scenografia: Rodica Arghir. Mișcarea scenică: Dana Coșeru. Aranjament muzical: grupul „Nomenstomen”. Distribuția: Mihaela Arsenescu-Werner, Georgeta Burdujan, Monica Bordeianu, Catinca Tudose, Petronela Grigorescu, Antonela Cornici, Adi Carauleanu, Emil Coșeru, Adrian Păduraru, Constantin Pușcașu, Daniel Busuioc, Constantin Avădanei, Cătălin-Tudor Manea, Radu Ghilaș, Petre Ionescu, Haruna Condurache, Oana Sandu, Brândușa Acioabăniței, Livia Iorga. Data premierei: 18 aprilie 1999.

singurul ei mare orgoliu fiind acela de a sluji unui spectacol în afara regulilor clasice și de a oferi, astfel, actorilor șansa de a juca și de a se juca de-a viața, de-a istoria și de-a teatrul. Parodiind, șarjând, Foster transformă epoca în scenă și personalitățile în personaje. În ciuda costumelor bogate, specifice epocii, personajele sunt... dezbrăcate de morga rigidă a curții, comportându-se ca niște pioni pe tabla de șah a istoriei, dar mai ales ca niște inși obișnuiți: *Filip al II-lea* și *Caterina de Medicis* se roagă la icoane pentru a obține banii necesari campaniei contra Angliei, se pălmuiesc, apoi tratează ca niște oameni de afaceri cu cămătarul *Lazarus Tucker*, la fel va proceda și Elisabeta – într-o scenă de un umor substanțial. Regizoarea Irina Popescu-Boieru și-a construit spectacolul cu ingeniozitate. A urmat meandrele textului, respectându-i propunerile, sfidând unitățile artistotelice, respectându-i epicitatea brechtiană, subliniind permanent ideea de teatru în teatru și pe aceea de interferență între teatru și viață. „Am câpătat rolul princi-

pal și n-am de gând să-l cedez alteia” zice regina de pe scenă și replica se referă evident atât la regina–regină (care își apără cu strășnicie tronul), cât și la actrița–regină (care ține foarte mult la rolul ce i-a fost încredințat). Viața și ficțiunea se întâlnesc, se întretaie, uneori se suprapun. Trupa Teatrului Național joacă, de fapt, rolul unei trupe de actori din secolul al XVI-lea și o face cu o contaminantă angajare și plăcere, încât rezultatul – spectacolul din sala Studio – este agreabil, dinamic și antrenant. Irina Popescu-Boieru și scenografa Rodica Arghir l-au gândit pe două dimensiuni spațiale: un nivel îl reprezintă scena elisabetană, iar al doilea – scena italiană; între acestea circulația e liberă, ceea ce creează o diversificare a dinamicii generale. Fără decoruri propriu-zise, doar cu elemente sumare, dar semnificative, spațiul de joc capătă culoare și sugestivitate prin felul cum este umplut – și folosit – de actori, de costume, de mișcare; sunt excelente atât costumele, cât și momentele coregrafice (mișcarea scenică: Dana Coșeru). În rolul reginei Elisabeta, Mihaela

Arsenescu-Werner conferă personajului distincție și autoritate, jucând cu forță dramatică bine dozată din interior și cu mijloace expresive rafinate. Dihotomia actriță/personaj este marcată inteligent, încât spectatorului îi apar cu claritate atât datele și frământările celei dintâi, cât și, mai ales, personalitatea complexă a Elisabetei: femeie și regină plină de contradicții, de îndoieli, de nehotărâri. Din aceste contradicții (decizie/indecizie, spontaneitate/chibzuință, judecată rece/sentimentalitate) personajul, așa cum l-a conceput și cum îl întruchipează Mihaela Arsenescu-Werner, capătă un echilibru și o tensiune dramatică pe care și-o asumă întregul spectacol. Cea de-a doua regină – *Caterina de Medicis* – e întruchipată scenic de Georgeta Burdujan, o prezență impunătoare, vulcanică, maiestuoasă, în acord perfect cu partenerul ei cel mai apropiat, Adrian Păduraru – *Filip al II-lea al Spaniei*, și el cu o ținută regală, cu voce frumoasă și bine dozată în concentrări și explozii controlate. Adi Caraleanu (*Contele de Leicester*) parcurge cu aplomb partitura celui mai apropiat sfetnic al reginei, fiind un blând și cald receptacol al discretelor ei descărcări sentimentale. Din cele două roluri interpretate de Emil Coșeru (*Lordul Burghley* și *Lazarus Tucker*) cel de-al doilea este o excelentă compoziție în notă umoristică – o partitură și o izbândă inedite pentru actor.

Constantin Avădanei, Monica Bordeianu, Constantin Pușcașu, Radu Ghilaș, Daniel Busuioc,

Cătălin-Tudor Manea și Antoaneta Cornici – fiecare aducând în scenă unul, două sau trei personaje diferite – au contribuții de bună profesionalitate la realizarea întregului.

Mențiuni speciale pentru Catinca Tudose, care realizează câteva fine crochiuri scenice (*Regina Elisabeta* cea reală, spălătoreasa *Tilly Boom* și *Mus*, ucenicul lui *Lordului Primar* – Petre Ionescu (ținută scenică și voce impunătoare); pentru Petronela Grigorescu, care îi conferă *Vrăjitoarei Pata Sola* mister și straniețate conținută; și, în sfârșit,

pentru grupul de actrițe tinere (Haruna Condurache, Oana Sandu, Brândușa Acioabăniței și Livia Iorga) care evoluează cu siguranță și grație în scenele de ansamblu coregrafic și coral.

Câteva secvențe din spectacol sunt cu adevărat remarcabile: dansul semnificând bătălia dintre flota engleză și cea spaniolă; Noaptea Sfântului Bartolomeu (în care însă era loc pentru o folosire mai eficientă a luminilor); primirea cămătarului Lazarus la palatul Elisabetei; întâlnirea finală dintre regină și actori, secvențe care dau dimensiunea reală a spectacolului.

Georgeta Burdujan și
Constantin Avădanei